

Vi setter renten opp for å få prisveksten ned

Sentralbanksjef Ida Wolden Baches innledning på pressekonferanse om rentebeslutningen 3. november 2022.

Figur 1: Renten settes opp fra 2,25 til 2,5 prosent

Norges Banks komité for pengepolitikk og finansiell stabilitet har enstemmig besluttet å heve styringsrenten med 0,25 prosentenheter til 2,5 prosent.

Norges Bank har som oppgave å sikre lav og stabil inflasjon. Målet er en prisvekst som over tid er nær 2 prosent. Samtidig skal vi bidra til at flest mulig er i jobb og til en stabil økonomisk utvikling over tid.

Det er høy aktivitet i norsk økonomi, og arbeidsledigheten er på et historisk lavt nivå. Samtidig ser vi at deler av økonomien er i ferd med å kjøle seg ned.

Prisveksten er svært høy. Mange erfarer nå hvor krevende det kan være med raske og uventede prisøkninger. Den høye prisveksten svekker husholdningenes kjøpekraft og gjør det vanskelig for både bedrifter og husholdninger å ta økonomiske beslutninger. Vi mener det er behov for en høyere rente for å dempe prisveksten.

I diskusjonene har komiteen vært opptatt av å balansere risikoen for å stramme til for mye mot risikoen for å stramme til for lite.

Hvis vi ikke setter renten nok opp, er det en fare for at inflasjonen biter seg fast, og at det senere blir behov for å heve renten enda mer for å få prisveksten ned. Setter vi på den annen side renten for mye opp, kan vi bremse økonomien mer enn nødvendig. Det ønsker vi å unngå. Vi mener vi balanserer disse hensynene best ved å heve renten med 0,25 prosentenheter nå.

La meg si litt mer om bakgrunnen for rentebeslutningen. Til dette rentemøtet har vi ikke utarbeidet nye prognoser, men vi har vurdert ny informasjon opp mot anslagene vi la frem i september.

Figur 2: Prisene på gass og kraft har falt

I landene rundt oss stiger prisene raskt, og prisveksten har vært høyere enn vi la til grunn i forrige rapport. Men i det siste har prisene på både gass og kraft falt fra høye nivåer. Prisene på å frakte varer mellom land er fortsatt høye, men de har falt i det siste, og mer enn vi hadde ventet.

Høy prisvekst har ført til at sentralbankene i flere land har hevet styringsrentene videre de siste ukene, og forventningene til styringsrentene

fremover har økt. Høyere renter kan gi lavere vekst hos handelspartnerne fremover enn vi har anslått.

Figur 3: Arbeidsledigheten er lav

Her hjemme økte aktiviteten mer gjennom sommermånedene enn tidligere lagt til grunn. Husholdningenes konsum har vært høyere enn ventet. Samtidig ser vi tegn til nedkjøling i boligmarkedet. Boligprisene falt mer enn ventet i september, og antall usolgte bruktboliger har steget. Konjunkturbarometeret til Statistisk sentralbyrå indikerer at utsiktene for industrien er svekket.

Arbeidsmarkedet er stramt, og en høy andel av befolkningen er i jobb. Sysselsettingen ser ut til å ha vært litt høyere enn ventet, mens antall arbeidsledige har vært litt lavere. Det er mange ledige stillinger, men antall nye som lyses ut, har gått litt ned.

Figur 4: Prisveksten er høy

Prisveksten har fortsatt å stige, og den er klart over målet vårt på 2 prosent.

Fra september i fjor til september i år steg konsumprisene med nesten 7 prosent. Energiprisene er én viktig forklaring på den høye prisveksten, men prisene stiger raskt også på en lang rekke andre varer og tjenester, både på det som produseres i Norge og på varer vi kjøper fra utlandet.

Prisveksten i september var høyere enn vi hadde ventet, og det var særlig en sterk oppgang i prisene på transport som overrasket oss. Det er priser som har en tendens til å variere mye.

Komiteens vurdering er at det er behov for en høyere rente for å bringe inflasjonen ned mot målet.

Inflasjonen har økt mer enn ventet, og arbeidsmarkedet ser ut til å være litt strammere enn tidligere lagt til grunn. Det kunne tilsi å heve renten med mer enn 0,25 prosentenheter på dette møtet.

På den annen side er det tegn til nedkjøling i deler av økonomien, og utsikter til lavere frakt- og energipriser enn lagt til grunn kan dempe prisveksten fremover. Renten er hevet mye på kort tid, og pengepolitikken begynner å virke innstrammende på økonomien. Det kan tilsi å gå mer gradvis frem i rentesettingen.

Det videre forløpet for renten vil avhenge av den økonomiske utviklingen. Det er større usikkerhet om utsiktene enn normalt, men mest sannsynlig hever vi renten igjen i desember. Da legger vi også frem årets fjerde pengepolitiske rapport med nye prognoser for norsk økonomi.